

”Helomvändning av Tegnell krävs för att hejda smittan”

(publicerad på DN Insändare 2021-02-10)

Bästa svenskor och svenskar,

Hur länge kan vi låta oss förledas av våra ledare? När ska vi lära oss att övertron på vår egen förmåga och de svenska systemens överlägsenhet, som Tegnell representerar och som vi så gärna vill tro på, helt enkelt inte är sann. Varför ska vi tro att hans tolkning av vetenskapliga studier är den rätta? Denna tillit har i själva verket lett oss helt vilse; och även gett Sverige dåligt rykte. Enligt DI (31/1) har tyskarna som alltid tyckt att Sverige ”var ett bättre och mer rättvist samhälle” börjat tvivla med tanke på vad de nu ser (1).

Det har gått så långt att president Bidens seniora rådgivare i covid-19-frågor i början av december på Twitter, skrev om Tegnell: ”Din strategi kan inte ta livet av folk hur länge som helst innan du antingen får sparken eller jämförs med en nazist”.(2). 12,000 har redan dött i Covid-19 i Sverige och mångfald fler har fått kroniska men– mycket av detta ett resultat av den ”svenska strategin”. Vi ser nu framför oss en kritisk period när alla internationella smittskyddsorgan bedömer att sjukdomsfallen och dödligheten riskerar att öka kraftigt till följd av den snabba spridningen av de nya mer smittsamma virusvarianterna samtidigt som det är problem med vaccinelveranser. Men risken för nya höga dödstal rubbar inte FHM/regeringens vidhållande av att man hela tiden haft samma strategi.

I den nyligen genomförda Agenda-utfrågningen (17/1) försvarade Tegnell och Löfven samstämt ”strategin” med att påstå att Sverige har gjort ungefär *samma sak som andra länder* och att *vi hela tiden bara försökt kontrollera smittan*. Detta är inte sant! Sverige har på flera avgörande punkter skilt sig från övriga världen, vilket också har fått stor uppmärksamhet internationellt – i Tyskland talar man om vår ”Sonderweg”. Det styrks också av en rapport från en expertgrupp beställd av det danska Folketinget om handläggningen av pandemin i fyra länder som visar att Sverige gått sin egen myndighetsledda väg (3),

Sverige har t.ex. inte förordat munskydd, utan i stället indikerat att bruket kan sprida smitta (4); inte haft skolstängningar och mycket litet gränsskydd mot högriskområden osv. En jämförelse mellan Sverige och Norges strategier belyser skillnaderna:

<i>Intervention</i>	Sverige	Norge
Gränskontroller	Praktisk taget inga	Omfattande
Inrikes reserestriktioner	Inga restriktioner	Fick inte åka till sina ”hytte”
Karantän av inresande	Ingen	Hela tiden från olika områden
Karantän vid sjukdom i familjen	Initialt ingen	Enligt WHO/ECDC
Karantän vid symtomfri sjukdom	Ingen	Enligt WHO/ECDC
Mötesbegränsningar	Initialt 500; byttes till 50 den 29/3	Från början 50
Evenemang	Melodifestivalen genomfördes	Inga evenemang
Skolstängning	Initialt ingen, sedan distansundervisning vid gymnasier	Initialt skolorna stängda-distans undervisning
Smittspåringsapp	Ingen	Sedan länge
Effektiv smittspårning	Litet eller ingen	Från början
Tonalitet	Lugnande, ”läget inte allvarligt”	Allvarligt; info om risker

Norge genomförde initialt ett stort antal restriktioner den 12 mars. Skolor stängdes och alla uppmanades att arbeta hemifrån. Evenemang med flera personer förbjöds. Resor inom Norge förbjöds. I Sverige genomfördes också åtgärder. Den stora skillnaden var att åtgärderna infördes flera veckor senare och med upprepade budskap om att läget inte var oroväckande. Att ”dämpa oro” och värna om ekonomin har varit centralt i Sveriges bekämpning.

Vidare vet vi nu ganska väl, efter mailväxlingar mellan Tegnell och olika rådgivare, hur FHM och regeringen har försökt kontrollera epidemin i Sverige genom att sträva efter hög immunitet genom naturlig infektion i befolkningen och *tillåta viss smittspridning*. Detta styrks ytterligare av Anders Tegnells uttalande från 16/3, angående att Storbritannien ville stoppa viruset med hjälp av flockimmunitet, ”att en majoritet av invånarna smittas och skapar ett kollektivt skydd kan även bli aktuellt i Sverige”. ”Vi kommer nog inte att få kontroll på det på något annat sätt,” (5). Så sent som den 16/11 skickade smittskyddsläkare Britt Åkerlind mail till Tegnell om att fortsätta ”utsätta befolkningen för denna infektion i lagom dos.” (6) Nyligen har Ebba Busch berättat att statsministern och ansvariga myndigheter fört samtal med partiledarna om immunitet och om hur den kommer att skydda befolkningen i längden (7).

Vi vet sålunda att immunitet varit högt på agendan hos FHM och att statsministern varit informerad om immunitetens betydelse för förmågan att stå emot infektionen på populationsnivå och de risker strategin inneburit i form av förlorade liv och långvarig sjukdom (8).

De finns således mycket starka skäl att tro att det nuvarande ledarskapet inte gjort ett fullgott arbete. Trots detta ligger både Löfven och Tegnell fortfarande relativt högt i opinionssiffrorna rörande covid-19 även om Löfven nu dalat från 49% till 26% det sista halvåret och Tegnell från 72% till 54% sedan i oktober (9).

Vi vet också att FHM:s felbedömningar och bestridande av vetenskapligt bevisade fynd om sjukdomen, såsom betydelsen av asymtomatisk smitta och överföring genom aerosoler, med all sannolikhet har bidragit till att Sverige fått höga dödstal.

De begångna misstagen kommer att granskas av kommande kommissioner, rättsliga processer och historieforskning. Nu görs därför upprepade försök att revidera historien. På en presskonferens nyligen sa en representant för FHM för första gången att viruset mycket riktigt kan smitta innan man har blivit sjuk och att det t o m kan smitta även om man inte har symtom. Det står dock fortfarande inget klart om denna smittväg på FHMs web-sida. Alla andra viktiga smittskyddsorgan i världen (WHO, ECDC, CDC etc.) anger numera aerosoler som den kanske främsta smittvägen, något som leder till ännu tydligare instruktioner om munskydd för att skydda sig själv och andra (10).

Om regeringen tydligt hade bytt strategi för att skydda befolkningen och medgett tidigare misstag hade vi kunnat lämna allt detta åt sidan t.v. för att kunna fokusera på de aktuella problemen huvudsakligen relaterade till virusmutationer och vaccinering.

Det är sålunda uppenbart att man varken lyckats skydda befolkningen eller lyckats bygga upp ett funktionellt system för pandemikontroll. Man lade initialt lagom många ägg i immunitetskorgen och hade ringa intresse för andra kontrollaspekter såsom uppföljning, testning, smittspårning och karantänsättning – inte ens när epidemin var i sin linda i många regioner i våras och kontaktspårning då möjlig. Resultatet har varit nedslående. Man lämnar

efter sig en stor sjukdomsborða, ett dåligt fungerande kontrollsystem och en dåligt upplyst och i vissa fall felinformerad befolkning.

Det verkar dock som om det skett ett skifte i fokus under vintern från immunitet till mer traditionellt smittskyddsarbete trots att många verktyg för ett sådant verkar saknas, såsom välfungerande smittspårningsteam. Sverige behöver nu parallellt arbeta med att förbättra smittskyddsarbetet och bygga upp ett transparent system för vaccinering:

A. Reparera allt som inte gjorts i vanligt smittskyddsarbete

1. Bygg upp ett uppföljningssystem med tillräckliga resurser för regelbundna epidemiologiska undersökningar
2. Mångdubbla sekvensering av virusisolat på ett systematiskt sätt med större resurser. Sådana verkar nu saknas och flera av proverna måste nu skickas till Tyskland (6)
3. Ge smittspårningsarbetet tillräckliga resurser för att kunna fungera åtminstone när smittspridningen gått ned till en i Tyskland beräknad nåbar gräns på c:a 10 nya infektioner per 100.000 invånare och vecka. Nu har vi c:a 100 i Stockholm.

B. Utforma transparenta planer för vaccinationsarbetet

Sverige borde kunna göra en liknande omsvängning som Biden nu gör för USA där klara nationella planer ersätter ad hoc-lösningar. USAs nya regim behöver givetvis inte lägga en stor del av sin energi på att försvara sina egna misstag som Sveriges regering och ansvariga myndigheter behöver. Det skulle inte heller Sveriges regering behöva göra om man inom de närmaste veckorna snabbt förmår att vidta kraftfulla åtgärder för det läge vi befinner oss i nu med muterande virus som snabbt sprids (11) innan vaccineringen tagit fart - nu finns inget utrymme för misstag. Varför kan Danmark ligga i toppen av vaccinationsligan i Europa, medan vi ligger under mitten? Tegnell hoppas fortfarande på att alla svenskar ska ha erbjudits vaccin före midsommar. Med de pågående problemen med vaccinleveranserna är det extra viktigt med allt vanligt smittskyddsarbete för att få ned infektionstalen.

Det är dags för det svenska folket att börja syna regeringens arbete med mer kritiska ögon. Det är ingen slump att vi har 10 ggr fler döda per capita än Norge. Det är inte heller otur. En ny strategi måste ha ett dubbelt fokus och kräver att man på avgörande sätt avviker från tidigare praxis. Klarar det nuvarande ledarskapet av att förnya sig samtidigt som man falskeligen vidhåller att man aldrig ändrat strategi? Skulle de ens kunna tänka tanken på eliminering – no-covid (12)?

- 1 <https://www.di.se/debatt/sverigebildet-i-tyskland-ar-for-evigt-forandrad/>
2. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/pAnd4W/bidens-coronaradgivare-saga>
3. <https://www.dn.se/sverige/dansk-rapport-grannlander-bytte-strategi-men-inte-sverige/>
4. <https://www.lararen.se/nyheter/coronaviruset/tegnell-da-ar-munskydd-smittorisk>
5. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/6j7vaO/anders-tegnell-hyllar-brittisk-tanke-kring-flockimmunitet-dit-vi-beh>
6. <https://www.expressen.se/nyheter/coronaviruset/lakaren-ska-fortsatta-utsatta-folk-for-smittan/>
7. <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/EpJVoj/ebba-busch-till-nytt-med-beratt-mod-angrepp>
8. <https://www.dn.se/nyheter/sverige/stefan-lofven-tusentals-kommer-att-do/>
9. <https://www.dn.se/sverige/dn-ipsos-fortroendet-rasar-for-lofven-och-tegnell/>
10. <https://www.pnas.org/content/118/4/e2014564118>

11. <https://www.svd.se/en-manad-innan-mutation-kan-sparas-ordentligt>
12. [https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(21\)00186-0/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(21)00186-0/fulltext)